

УДК 35:351

М. О. Кушнір

кандидат наук з державного управління, доцент, Заслужений юрист України,
докторант кафедри державного менеджменту
Національної академії державного управління при Президентові України

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ УВИРАЗНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ ПРОДУКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ

Стаття присвячена актуальним питанням інституційно-правової розбудови соціального підприємництва в Україні. З огляду на досвід низки провідних країн світу, аналіз вітчизняної практики та законодавства, доведена важливість вказаного інституту як інноваційного інструменту взаємодії суб'єктів публічного управління під час вирішення питань соціального значення. Надано практичні рекомендації щодо перспектив вітчизняного унормування інституту соціального підприємництва.

Ключові слова: соціальне підприємництво, інституційно-правове забезпечення, взаємодія, суб'єкти публічного управління.

Постановка проблеми. У сучасних як світових, так і вітчизняних умовах зміни парадигми державного впливу у вирішенні низки питань життя суспільства під егідою децентралізації та обмеженості ресурсів зазначається перенесення вирішення широкого кола соціально-економічних проблем, пов'язаних із соціальним захистом та задоволенням соціальних потреб населення, на місцевий, бізнесовий та/або громадський рівень. Водночас зауважуємо, що фундаментальним завданням держави залишається бути замовником відповідних послуг для соціуму, акумулюючи відповідні ресурси через якісну податкову систему й обираючи найбільш ефективного їх (послуг) надавача/постачальника. Виникає проблема: як, в який спосіб та за допомогою яких механізмів і інструментів під час децентралізаційних процесів та обмеженості ресурсів державі забезпечити свій статус-кво у контексті базового питання існування держави – виконання нею ролі соціального регулятора суспільних відносин?

Нестабільність економіки, політична турбулентність, примусове вилучення з господарського комплексу окупованих територій Криму, військовий конфлікт на сході України, що породив масу проблем

внутрішньо переміщених осіб та осіб, які потребують соціальної адаптації, зумовлюють необхідність розвитку суспільної діяльності, спрямованої на підтримку вразливих верств населення, що зазначалося раніше [5]. Але законодавчо визначені механізми й інструменти вирішення соціальних проблем є іноді недостатньо ефективними, що викликає соціальну напруженість у суспільстві, невдоволеність населення такими обставинами. Окрім того, впровадження заходів сучасної соціальної політики в Україні традиційно обмежується класично-етатистським підходом, який передбачає безпосередню участь держави (фінансову й організаційну) у вирішенні соціальних завдань, а потенціал громадської ініціативи, підприємницької активності не використовується або використовується неповною мірою. У цьому контексті розвиток соціального підприємництва (далі – СП) як одного з інноваційних інструментів соціального розвитку, що базується на посиленні ролі економічно активних учасників національного ринку у підтримці соціально вразливих категорій громадян та вирішенні соціально значущих питань, дедалі більше набуває визнання у сучасному світі як на практиці, так і на рівні його офіційного визнання державою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому доробку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та практиків є чимало досліджень, присвячених проблематиці СП (зокрема, Д. Бернштейн, Д.-Ф. Крейг, Ч. Ледбітер, М. Юнус). Серед таких робіт, з точки зору проблематики нашого дослідження, важливими є нижченаведені. Міжнародною науковою спільнотою на основі аналізу законодавства низки країн надано загальні рекомендації і принципи правового регулювання некомерційних (неприбуткових) організацій [18]. У відомому дослідженні Дж. Елкінгтон та П. Хартіган окреслено три моделі організації соціальних підприємств [19]. Вітчизняними науковцями О. Овсянюк-Бердадіною та Ж. Крисько виділено три основних підходи до визначення СП: американський, європейський та міжнародний [7].

Мета статті – на основі аналізу досвіду низки провідних країн світу, вітчизняної практики та законодавства виявити важливість інституту СП як інноваційного інструменту продуктивної взаємодії суб'єктів публічного управління під час вирішення питань соціального значення та сформулювати практичні висновки і рекомендації щодо перспектив вітчизняного унормування вказаного інституту.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що СП – це підприємницька діяльність, спрямована на інноваційну, суттєву та позитивну зміну у суспільстві. Таке підприємництво розпочинається з активної громадянської позиції членів суспільства й означає можливість плідно працювати заради досягнення двох цілей: надання користі суспільству та отримання користі для самого працівника. А можливість заробітку без завдання шкоди довкіллю та суспільству, спрямування прибутку на саморозвиток та інші власні цілі спонукають прихильників і учасників СП у багатьох державах знаходити нові методики реалізації цього світового тренду.

З огляду на викладене, такий різновид бізнесу підтримується державами світу саме через можливість вирішення в такий спосіб невідкладних соціальних проблем. Вказана підтримка відбувається як у неофіційний інституційно-правовий спосіб

(лояльність і сприяння в існуванні інститутів СП)¹, так і в офіційний, насамперед, шляхом включення у своє законодавство норм, які прямо чи опосередковано стосуються питань соціального бізнесу та/або соціального підприємництва.

Варто зазначити, що єдиної дефініції СП не існує. За загальним підходом СП використовує потенціал підприємництва з метою вирішення соціальних проблем, що і є його місією (основним призначенням). При цьому, якщо для підприємця головним критерієм успішності його діяльності є прибуток, то для соціального підприємства – вирішення та/або пом'якшення соціальної проблеми. Звісно, прибуток для соціального підприємства також важливий, але не як самоціль, а як засіб для подальшого просування у досягнення своєї місії. Окрім того, варто мати на увазі ще один факт діяльності СП: інституції цієї сфери є ефективними надавачами/постачальниками соціальних послуг і їх діяльність характеризується двома властивостями: оперативністю реагування на потреби населення та низькими адміністративними витратами.

СП, на думку Г. Діза [3], має можливості досягнення органічного балансу пріоритетів поміж використанням інструментарію підприємництва і досягненням за їх допомогою соціальних цілей або виконанням соціальної місії.

За висновками європейських експертів [17], поняття «соціальне підприємництво» включає три аспекти:

1) підприємницький: участь у безперервній економічній діяльності, яка відрізняє соціальні підприємства від некомерційних організацій, що переслідують соціальні цілі і породжують певну форму

¹ Яскравим прикладом неофіційної інституційно-правової підтримки СП слугує функціонування у США на федеральному рівні з 2009 р. у структурі Білого Дому Департаменту Соціальних Інновацій та Громадянського Активу (The White House Office of Social Innovation and Civic Participation (SICP)) за підтримки ролі підприємництва серед державних служб та неурядових організацій. Варто зазначити, що Адміністрація Б. Обама була «піонером» у залученні потенціалу соціального підприємництва на службу «великій» політиці, а самого президента Б. Обаму називають першим американським політиком, для якого підтримка соціального підприємництва та інновації стала основним компонентом економічної політики [20; 21].

самофінансування, але не обов'язково займаються комерційною діяльністю;

2) соціальний, тобто первинне і явно соціальне призначення, яке відрізняє соціальні підприємства від основної частини підприємств;

3) управлінський: існування механізмів внутрішнього «блокування» у цих інституціях, адже визначальними особливостями структури управління соціального підприємства є організаційна автономія, демократичний спосіб прийняття рішень, обмеження щодо розподілу прибутку та/або активів.

Перелік сфер, в яких працює європейський соціальний бізнес, включає в себе:

– соціальну й економічну інтеграцію незахищених або утиснутих у правах соціальних пластів;

– соціальні послуги, що уособлюють інтерес для всього суспільства, наприклад, довготривале піклування над особами похилого віку та інвалідами, охорона здоров'я, освіта, дошкільні установи;

– інші соціальні послуги (зокрема, транспорт);

– зміцнення демократії і боротьба за громадянські права;

– охорону довкілля;

– висловлення солідарності з країнами третього світу (наприклад, боротьба за чесну торгівлю)².

Закріпленими на рівні законодавства в Європі статусом або формою СП є:

– фонди і асоціації, що займаються певною комерційною діяльністю (наприклад, Big Society Capital (Великобританія));

– кооперативи, що займаються діяльністю, корисною для усього суспільства або певної його частини (Франція, Іспа-

нія, Італія, Словаччина, Хорватія, Греція, Німеччина, Польща, Португалія);

– звичайні підприємства, що мають чітко виражену соціальну мету (Великобританія);

– соціальні підприємства (Данія, Бельгія, Фінляндія, Литва, Словенія).

Визнаними піонерами офіційного (законодавчого) унормування соціального підприємництва є Великобританія і південна Корея. Самостійні законодавчі акти, що регулюють діяльність соціального бізнесу, діють у Германії, Франції, Італії, Польщі³, Швеції та ін. Тематичні законодавчі акти діють в Індії, Бразилії, Сінгапурі, Казахстані [8].

Беручи до уваги вищевикладене та ґрунтуючись на висновку відомого американського дослідника П. Друкера, згідно з яким «завдання держави – розробляти правила і вводити їх в дію дією закону, бізнесу – заробляти гроші. Завдання організації соціального сектору – сприяти здоров'ю і добробуту людини<...>» [1], вбачаємо одним зі шляхів вирішення соціальних проблем *за сценарієм взаємодії усіх суб'єктів публічного управління – держави, місцевого самоврядування, бізнесу та громадянського суспільства – у трьох напрямках публічного впливу:*

1) ефективній діяльності держави щодо забезпечення державних гарантій для різних (насамперед, соціально вразливих) верств населення через контент формальних інститутів;

2) зростання підприємницької діяльності й якісної конкуренції підприємницьких структур у питаннях надання соціальних послуг;

3) розвиток недержавного некомерційного сектору економіки як частини громадянського суспільства, що відтворює сукупність господарських й управлінських форм самоорганізації населення [14].

Перспективи розвитку СП в Україні досить високі, оскільки створення підприємств за цим форматом означає, по суті, реакцію громади на соціальну проблему, яка стає пріоритетною на даний момент і потребує негайного вирішення за відсут-

² Як результат, у Німеччині біля 35% усіх дитячих садочків є недержавними установами, більше 60% інтернатів для інвалідів перебувають поза державними структурами, близько 50% будинків для осіб похилого віку і 40% лікарень – недержавні [6]. У Данії майже половина (41%) підприємств опікуються охороною здоров'я і доглядом за особами похилого віку та хворими людьми. В Італії переважає турбота про людей старшого віку і боротьба за громадянські права, а в Чехії, Румунії і на Мальті – фермерство і виробництво екологічно чистої їжі. У Великобританії, Германії і Нідерландах особлива увага приділяється задоволенню потреб місцевих спільнот (житло, транспорт, енергозабезпечення). У Хорватії, Естонії, Фінляндії, Греції, Угорщині та Швеції соціальні підприємці зосереджені у сферах, пов'язаних із культурою, спортом, дозвіллям та туризмом [17].

³ Італія – єдина країна, де діє як закон про соціальні кооперативи, що діють в юридичній формі соціальних підприємств, так і закон про соціальні підприємства.

ності бюджетних коштів. Крім того, в нашій державі вже тривалий час існують певні започаткування в системі СП: безплатні заклади харчування та проживання для соціально вразливих категорій населення, центри їх адаптації тощо. Окрім того, на теренах України діють міжнародні проекти з розвитку соціального підприємництва⁴.

Аналіз діяльності низки вітчизняних підприємств сфери СП (зокрема, Асоціації «Соціально-економічні стратегії та партнерства» [5, с. 201–202], «Турклуб «Манівці»» (м. Львів), «Житомирський обласний Ресурсний центр розвитку соціального підприємництва» [4], ГО «Народна допомога» та соціальна пекарня «Горіховий дім» (м. Львів) [2]) дає можливість виділити низку *позитивних ефектів* від їх діяльності:

- застосування підходів до вирішення питань соціального значення на основі новостворених (застосованих) і/або вдосконалених конкурентоздатних технологій, продукції або послуг, а також організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери (що охоплюється законодавчо визначеним поняттям «інновація» [10]);

- допомога у подоланні соціальної ізоляції, зокрема, шляхом працевлаштування людей з обмеженими можливостями (фізичними та/або психічними), безробітних, представників груп ризику;

- пошук і віднайдення нових шляхів реформування державних соціальних послуг;

- оперативне реагування на нові потреби населення;

- залучення громадян до участі в соціальних ініціативах на волонтерських засадах, єднання громад навколо вирішення соціальних проблем;

- розширення можливості отримання різноманітних і якісних соціальних послуг членами громади;

- поява нових видів соціальних послуг, які залишаються поза увагою звичайного

бізнесу у зв'язку з низькою прибутковістю, непопулярністю, відсутністю належної професійної підготовки;

- більш ефективне використання наявних ресурсів місцевості/регіону у вирішенні соціальних проблем;

- розширення структури фінансування соціальних програм регіону;

- зниження навантаження на місцеві бюджети у вирішенні соціальних проблем.

Разом з тим варто зазначити, що діяльність соціальних підприємств в Україні, незважаючи на необхідність розвитку суспільної діяльності, спрямованої на підтримку вразливих верств населення, є поодиноким, спорадичним і несистемним. Великою мірою такий стан справ зумовлений недосконалим інституційно-правовим забезпеченням функціонування *СП як інструменту інноваційної продуктивної (ефективної та результативної) взаємодії держави, місцевого самоврядування, бізнесу та громадян. СП як інструменту інноваційної продуктивної (ефективної та результативної) взаємодії держави, місцевого самоврядування, бізнесу та громадян.* Цей інструмент характеризується такими соціальними ролями, які мають відігравати суб'єкти публічного управління: держава та місцеве самоврядування визначають «правила гри» у контексті СП, бізнес наділяє СП підприємницькою ініціативою та креативністю, а громадяни виділяють важливі для себе сфери застосування своїх знань і вмінь і докладають максимум зусиль задля вирішення своїх соціально значимих питань.

Вітчизняне законодавство у царині розбудови СП містить важливі норми для розбудови СП: Конституцію України (зокрема, статті, що визначають соціальну спрямованість держави – 1, 3, 13); Господарський кодекс України (в частині норм, що визначають діяльність колективних підприємств); Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (зокрема, ст.ст. 2, 4, 7, 8, 11); Закон України «Про громадські об'єднання», який, зокрема, прямо передбачає у ч. 3 ст. 21 можливість для громадського об'єднання зі статусом юридичної особи, створеної ним юридичної особи, бути виконавцем державного замовлення відповідно

⁴ Наприклад, проект «Соціальне підприємництво як інноваційний механізм вирішення питань суспільного розвитку» 2016–2019 [9].

до закону. У цій сфері також діють норми інших законодавчих актів: Цивільного кодексу України, Податкового кодексу України, Законів України: «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про споживчу кооперацію» тощо.

Проте спеціального закону, який би втілював модель системної взаємодії суб'єктів публічного управління у вирішенні соціально значимих питань суспільства, регламентував діяльність соціальних підприємств, в Україні немає, що є фактором стримування розвитку цієї сфери. Зауважуємо, що винесені на розгляд Верховної Ради України три проекти Закону України про соціальні підприємства [11–13] досі не знайшли своєї підтримки.

Відсутність у законодавчому полі держави відповідного законодавчого акту щодо соціального підприємництва, на нашу думку, створює «проріху» у існуванні СП як інструменту соціальної взаємодії держави, місцевого самоврядування, бізнесу та громадян. А наявність такого акту, навпаки, якісно поліпшить стан соціальних підприємств в Україні, розширить їх інноваційні горизонти росту і розвитку, а державі та місцевому самоврядуванню надасть можливість вирішувати складні соціальні питання в умовах дефіциту ресурсів. Окрім того, такий підхід засвідчить послідовну позицію і свідоме прагнення України як держави долучитися до досягнення Глобальних цілей сталого розвитку періоду 2016–2030 рр., що були ухвалені ООН восени 2015 р., зокрема, цілі 8 (сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх) та цільових показників її досягнення [16].

Висновки і пропозиції. На нашу думку, в Україні є назрілою необхідність розроблення і прийняття окремого законодавчого акту, в якому має бути унормована модель системної взаємодії суб'єктів публічного управління у вирішенні соціально значимих питань суспільства. У такому Законі України мають бути визначені наступні норми:

1) поняття «соціальне підприємництво», «суб'єкт соціального підприємництва» з відповідними ознаками і критері-

ями. До кола *ознак* цих понять, на нашу думку, варто включити такі:

а) соціальність діяльності, що означає соціальну спрямованість на вирішення та/або пом'якшення наявних соціальних проблем;

б) інноваційність як втілення у життя нових унікальних підходів, що дають змогу якісно покращити соціальну дію;

в) самоокупність і фінансова стійкість як здатність такого підприємства вирішувати соціальні проблеми до кінця (або доти, поки це необхідно) коштом доходів від власної діяльності;

г) підприємницький підхід як здатність соціального підприємства знаходити можливості вирішення соціальних проблем, акумулювати ресурси, розробляти нові рішення, що будуть мати довгостроковий позитивний вплив на суспільство загалом.

До числа *критеріїв* пропонується включити такі:

– чітке визначення користі, яку можуть принести місцевим спільнотам послуги або діяльність таких підприємств (зокрема екологічний складник);

– необхідність залучення у процес прийняття ключових рішень, що стосуються роботи таких підприємств, кінцевих споживачів послуг;

– не менше 2/3 доходів таких підприємств мають реінвестуватися у соціальні цілі;

2) умови зарахування інституцій до суб'єктів СП, порядок їх внесення до відповідного реєстру;

3) пріоритетність спеціалізації таких підприємств, наприклад, виробництво продукції, надання послуг в інтересах громадян, що перебувають у складних життєвих обставинах, створення робочих місць для таких громадян тощо;

4) підтримка суб'єктів СП із боку держави (аккумуляція в одному законодавчому акті переліку можливих заходів на основі бланкетних норм).

Викладене дає змогу визначати СП як *інструмент інноваційної продуктивної (ефективної та результативної) взаємодії держави, місцевого самоврядування, бізнесу та громадян щодо вирішення соціальних питань*. Цей інструмент характеризується такими соціальними ролями, які мають відігравати суб'єкти публічно-

го управління: держава та місцеве самоврядування визначають «правила гри» у контексті СП, бізнес наділяє СП підприємницькою ініціативою та креативністю, а громадяни виділяють важливі для себе сфери застосування своїх знань і вмінь і докладають максимум зусиль задля вирішення своїх соціально значимих питань.

Список використаної літератури:

1. Анализ государственной политики в области содействия гражданским инициативам с описанием возможных сценариев развития. – 2005. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkor.ru/articles/2005/6/3465.html>.
2. ГО «Народна допомога» та соціальна пекарня «Горіховий дім» (Львів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/sotsialni-pidpriemstva/katalog/97-honarodna-dopomoha-ta-sotsialna-pekarnia-horikhovyi-dim-lviv>.
3. Кикал Дж., Лайонс Т. Социальное предпринимательство: миссия – сделать мир лучше / Дж. Кикал, Т. Лайонс. – М. «Альбина Паблишер», 2014. – С. 30.
4. Житомирський обласний «Ресурсний центр розвитку соціального підприємництва». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/sotsialni-pidpriemstva/katalog/139-zhytomyrskyi-oblasnyi-resursnyi-tsentrozvytku-sotsialnoho-pidpriemnytstva>.
5. Кушнір М.О. Засади інституційно-правового забезпечення соціального підприємництва в окремих країнах світу: уроки для України. // Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць : Серія «Управління» / За заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. – К. : ВПЦ АМУ, 2014. – № 4. – С. 201–202.
6. Нургалиева Е.Н. Правовое обеспечение деятельности НПО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ehrc.kz/index.php/nashi-proekty/analitika/53-pravovoe-obespechenie-deyatelnosti-npo>.
7. Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л. Соціальне підприємництво як інноваційний інструмент вирішення суспільних проблем: передумови становлення та активізації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
8. Правовое обеспечение деятельности социальных предпринимателей. Обзор № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.social-idea.ru/monthlyNews/Pravovoe-obespechenie-deyatelnosti-socialnykh-predprinimatelej-Obzor-5>.
9. Проект «Соціальне підприємництво як інноваційний механізм вирішення питань суспільного розвитку» 2016–2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eef.org.ua/programi/mistsevij-ekonomichnij-rozvitok/sotsialnepidpriyemnytstvo/>.
10. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-5/ed20121205/find?text=%B2%ED%ED%EE%E2%E0%F6%B3%BF>.
11. Про соціальні підприємства : проект Закону України від 23 квіт. 2015 р. № 2710. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54903. – Назва з екрану.
12. Про соціальні підприємства : проект Закону України від 11 березня 2013 р. № 2508. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46025.
13. Про соціальні підприємства : проект Закону України від 14 червня 2012 р. № 10610 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10008&num_s=2&num=&date1=&date2=&name_zp=%F1%EE%F6%B3%E0%EB%FC%ED%B3+%EF%B3%E4%EF%F0%E8%BA%EC%F1&out_type=&id=.
14. Тадорашко К.П. Некоммерческий сектор экономики как институт гражданского общества. Основы становления и функционирования : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 / К.П. Тадорашко. – Москва, 2003. – 20 с.
15. Турклуб «Манівці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://manivci.org>.
16. Цілі сталого розвитку 2016–2030. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
17. A map of social enterprises and their eco-systems in Europe. Synthesis Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12987&langId=en.
18. Checklist for NPO (HGO) laws. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iccsl.org/pubs/2011checklist_for_npo_laws.pdf.

19. John Elkington and Pamela Hartigan, *The Power of Unreasonable People: How Entrepreneurs Create Markets to Change the World*. – Harvard Business Press, 2008 – P. 31, 42.
20. Keohane, Georgia Levenson. *Social Entrepreneurship for the 21st Century*. Innovation Cross the Nonprofit, Private, and Public Sectors. – New York: mc Graw Hill, 2013. – 151 p.
21. The White House Office of Social Innovation and Civic Participation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://obamawhitehouse.archives.gov>.
-

Кушнір М. А. Інституціонально-правове вираження соціального підприємництва в Україні як інноваційного інструмента продуктивного взаємодія суб'єктів публічного управління при вирішенні соціальних питань

Стаття присвячена актуальним питанням інституціонально-правового розвитку соціального підприємництва в Україні. Доведено важливість вказаного інституту як інноваційного інструмента взаємодія суб'єктів публічного управління при вирішенні питань соціального значення. Дані практичні рекомендації стосовно перспектив вітчизняного офіційного закріплення інституту соціального підприємництва.

Ключові слова: взаємодія, інституціонально-правове забезпечення, соціальне підприємництво, суб'єкти публічного управління.

Kushnir M. Institutional and legal support of social entrepreneurship in Ukraine as an innovative tool for productive interaction between subjects of public administration in solving social issues

The article is devoted to topical issues of institutional and legal development of social entrepreneurship in Ukraine. Based on the experience of a number of leading countries in the world, the analysis of domestic practice and legislation, is proved the importance of this institution as an innovative tool for interaction between subjects of public administration in addressing issues of social importance. Are given practical recommendations on the prospects of domestic standardization of the institution of social entrepreneurship.

Key words: interaction, institutional and legal support, social entrepreneurship, subjects of public administration.